

СТАНОВИЩЕ

На проф. д.пс.н. Снежана Евлогиева Илиева
СУ „Св. Климент Охридски”

Относно: Конкурса за академичната длъжност „професор“ на СУ „Св. Климент Охридски” по научна специалност 2.3. „Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия)”, обявен в ДВ, брой 33/26.04.2011 г.

В обявения конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по научната специалност „Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия)”, единственият кандидат доц. д.ф.н. Нако Стефанов участва с внушителна по обем научна продукция, която надхвърля повече от 100 публикации, в това число монографии, студии и статии.

Доц. д.ф.н. Нако Стефанов е авторитетен специалист по въпросите на японското управление и управлението на човешките ресурси. В течение на близо две десетилетия той се утвърди като водещ експерт в тази област у нас и е един от малкото специалисти, които успяват да приложат интердисциплинарен подход при изучаването на сложните организационни феномени, при който интегрират познание и опит от различни научни области, в това число странознание, философия, икономика, организационна теория и организационно поведение. Прилагането на един такъв подход е трудно, тъй като крие опасност от „плъзгане по повърхността”, без да се засегнат в дълбочина организационните феномени. Доц. Нако Стефанов обаче успешно избягва тази опасност и отива отвъд описателните и атрактивни страни на японското управление и навлиза в неговата същност, като изследва философските и културологичните му аспекти, което намира израз и в защитената през 2010 г. дисертация за придобиване на научна степен „доктор на философските науки”.

За участието си в конкурса доц. Стефанов е представил основен монографичен труд – „Иновационното развитие на страните от Източна Азия – Япония, Република Корея и Китай – философско осмисляне”, която продължава усилията му да търси корените, причините и предпоставките не само за появата на „японското чудо”, но и за цялостния икономически напредък на страните от Източния регион. В монографията си той акцентира върху един изключителен важен за развитието на обществото и особено на обществото и икономиката, базирани на знанието, феномен, а именно иновациите и иновационния процес. Н. Стефанов прави пространен преглед на същността, характеристиките и типовете иновации, както и проследява в исторически план иновационното развитие в САЩ и европейските страни, в това число Великобритания, Франция, Германия, Италия и бившия СССР, както и по-малките европейски страни – Дания, Холандия, Швейцария, Швеция, Финландия. За да подпомогне навлизането в дълбочина и да реализира основната си изследователска цел, а именно философското осмисляне на иновационното развитие, доц. Стефанов прилага сравнителен анализ, като изходна точка са иновациите и технологичното лидерство на Япония, а впоследствие разширява анализа и към иновационните модели на Корея и Китай. Следвайки обща структура при очертаване на иновационните модели на трите страни, авторът отчита историческата специфика и конкретните прояви на икономическия напредък и развитие. Той обобщава предпоставките, факторите и перспективите в иновационното развитие на трите страни от Източния регион и извежда редица практически приложими препоръки, които подчертават активното действие на държавата в иновационния процес. Съществено място се отделя на ролята на човешкия фактор и, разбира се, на образованието, обучението и квалификацията на човешките ресурси.

Необходимо е да се подчертаят не само ерудираността и мултидисциплинарната насоченост на Н. Стефанов при обяснението на толкова обхванат по своята същност процес като иновациите и тяхното влияние върху социалното и икономическото развитие, но и лекотата, с която творчески „смесва“ разнородни понятия и им придава цялостна завършеност. Така той отива отвъд фактологията, отнасяща се до иновационното развитие на отделните страни, и прилага не само историческата, но и кроскултурната перспектива при интерпретацията на различните иновационни и икономически модели. При това цялата сложност на разглежданата проблематика е представена на увлекателен и достъпен език, което по никакъв начин не намалява дълбочината и качеството на оценките, а на практика избягва „наукообразността“ и доказва, че и най-сложните неща могат да бъдат осмислени и пресъздадени по разбираем начин. Именно това прави доц. Нако Стефанов не само високо компетентен експерт, но и предпочитан университетски преподавател и търсен лектор по въпросите на управление на персонала и приложимостта на японските методи на управление в българските организации.

Съществена особеност на научната продукция на доц. Стефанов е акцентът върху социо-културните модели на поведение и ролята на ценностите, които детерминират организационното развитие и икономическия напредък. В значителна част от трудовете си той разглежда организационните парадигми в индустриалната и постиндустриалната епоха, организационната култура, управленската етика и човешкия капитал, развитието и усъвършенстването на сътрудниците на организацията и ролята на системите за управление на човешките ресурси. Направен е критичен преглед и са изведени основни препоръки за прилагане на системи за мотивиране на персонала, планиране и развитие на кариерата, оценка и контрол на изпълнението.

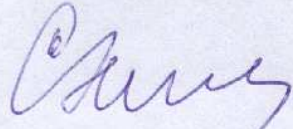
Творчеството му е подчинено на хуманистичната перспектива и на отчитане ролята на ценностите в организационната реалност и, макар и индиректно, в значителна част от публикациите му присъства психологическо интерпретиране на процесите в организацията. С особена сила това се отнася до прегледа на различните метафори за човека в организацията, като се започне от „икономическия или рационалния човек“, премине се през „социалния или груповия човек“, който бележи навлизането на психологията в науките за организацията и управлението и се стигне до „комплексната или сложната личност“, която е цялостен израз на влиянието на хуманистичната психология в организационната теория.

Заслужават да бъдат подчертани следните основни приноси, които са ценни от философска, психологическа и културологична гледна точка. На първо място, отчетена е ролята на културните ценности в цялата съвкупност от фактори, които определят икономическото развитие. В това отношение авторът се позовава на ред съвременни концепции в кроскултурния мениджмънт, социологията и организационната психология (напр. на такива „гурута“ в организационната теория и организационното поведение като Минцбърг, Хофстеде, Ингълхарт и Венцел, Дракър) и „претегля“ достойнствата на моделите на управление, които отчитат водещата роля на човешкия фактор. Съпоставени са различните модели за управление и са разгледани характеристиките на организациите в прединдустриалното, индустриалното и постиндустриалното общество. Изведени са особеностите на мрежовата организация като „продукт“ на 21-ви век и е оценена приложимостта ѝ към динамиката на съвременния турбулентен свят и към създаването на иновации. Подчертана е „човешката страна“ на японското управление като негово водещо конкурентно предимство и значението, което груповите процеси и сплотеност имат при вземането на решение, поемането на риск, мотивацията, изграждането на лоялност към организацията и качеството на трудовия живот.

Към цялостното осмисляне на организационната реалност от философска, психологическа и културологична перспектива най-голямо внимание заслужава предложеният и аргументиран от доц. д.ф.н. Нако Стефанов възглед за „творческия човек”. Без да го противопоставя директно на „човека-потребител” и на тенденциите в консуматорското общество, за него той е естествено продължение на различните метафори за „организационния човек”. Всяка от тези метафори, в това число най-класическите – за „рационалния” и „социалния” човек, отразяват духа на времето и намират израз в различните модели за управление на хората в организациите. Разгръщането на творческия потенциал и непрекъснатото усъвършенстване на личността в организацията помагат да се постигнат баланси и интеграцията между личност, група и организация и допринасят за цялостното организационно развитие и икономически напредък. Именно тази хуманистична насоченост характеризира творчеството на доц. д.ф.н. Нако Стефанов и му придава оптимистичност при извеждането на практически насоки относно икономическите кризи в съвременното общество.

Заключение: В конкурса за професор кандидатурата на доц. д.ф.н. Нако Стефанов е безспорна и изцяло покрива най-високите критерии за заемане на академична длъжност „професор”. Това ми дава основание да оценя високо неговото научно творчество и да предложа доц. д.ф.н. Нако Райнов Стефанов да бъде избран за академичната длъжност „Професор” на СУ „Св. Климент Охридски” по научната специалност 2.3. Философия (Философски аспекти на развитието на страните от Източна Азия”).

25.08.2011 г.

Проф. д.пс.н. Снежана Илиева